

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת בקורותי תשפ"ד שנה י | גליון מס' 535

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

ברכות באות בזוגות

מרבית אנו להזכיר את הרעיון כי עניית אמן משלימה את הברכה. הן זה עתה שמחנו בהלולא דרבי שמעון בר יוחאי, שלמדנו בספר הזהר הק' (עקב רעא א) שרק ברכה שנוענתה באמן היא ברכה שלמה, אשר בפניה נפתחים שערי שמים.

יסוד זה עולה לכאורה אף מפי שהגמרא (ברכות נג ב) ממשיכה את הברכה והאמן למערכי המלחמה, כדי ללמד ש"גדול העונה אמן יותר מן המברך": כפי שבעת מלחמה החילים הפשוטים הם הפותחים במלחמה, ואלו החילים הגבורים באים אחריהם ומסיימים את המערכה, כך העונה אמן שבא אחרי המברך, גדול מן המברך. יש ללמד מפי, שבדומה למשל, שבו החילים הפשוטים והגבורים משתתפים באותה מלחמה, כך בגמשל, המברך והעונה אמן משתתפים יחד בברכה. עניית אמן אינה תוספת על הברכה אלא חלק בלתי נפרד ממנה, והיא זו שמשלמה את הברכה.

קדמונינו הרבו להביא דמויים שונים כדי להבהיר את ענין השלמת הברכה בעניית אמן: רבנו בחיי (שמות יד לא) דמה את הברכה לעדות הנאמרת מפי עד אחד, ואת עניית האמן לעד שני המצטרף אליו, שעל ידו מתקבלת העדות. לעמיתו המהרש"ל המושיל את הברכה לגוף השטר, ואלו את עניית אמן לחתימת העדים המעניקה לשטר תקף (עמודי שלמה על הסמ"ג, עשה כו). על דרך זו הובאו דמויים נוספים, ואולם בסיס הרעיון אחד הוא: עניית אמן היא חלק מהברכה והיא נועדה להשלמה.

במכתב נפלא שנשלח אלינו מאת אחד מקוראי העלון הנכבדים, הוא הוסיף והביא דגמה נפלאה כדי להבהיר את החבור והשיכות שבין אמן לברכה. במכתבו הוא השווה את הברכה ואת עניית האמן לזוג נעלים, וכך הוא כותב: "הנעלים באות בזוגות, נעל ימנית ונעל שמאלית. נעל אחת לבדה, גם אם של מותג יקר, לא תבוא לשמוש אם הנעל השנייה חסרה. כך גם ברכה ואמן הם זוג שבחיים היוצר יחד ברכה משלמת. גם ברכה הנאמרת בכונה מלאה, חיבת את החלק השני המשלים - עניית אמן".

נקפיד שכל ברכותינו ישלמו בעניית אמן, נברך את ברכות השחר מדי יום באזני מי שיענה אמן אחריהן, ו"מדה כנגד מדה" - נתברך מן השמים ב"ברכה שלמה".

בקריאת "בברכה שלמה ונאמר אמן!"

שבת שלום,

י' תמוז תשפ"ד

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

סגולת עמל התורה

"אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם: ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו" (כו ג-ד)

בפשטות, הלשון: "אם בחקתי תלכו" שיה במובנה להמשך, "ואת מצותי תשמרו", ומהו פשר הכפילות? רש"י מפרש (על פי ספרא בחקתי פרשתא א) שאכן אין פגנת הכתוב: "אם בחקתי תלכו" להורות על הליכה כללית בחקי התורה, אלא "שתהיו עמלים בתורה".

רבי משה מלובלין, חתנו של המהרש"א ובעל 'מהדורא בתרא', מפרש על פי זאת את דרשת חכמים (בבא מציעא פה א) על הפסוק: (ירמיהו ט יא - ב): "על מה אבדה הארץ; ויאמר ה' על עזבם את תורת" - "שלא ברכו בתורה תחלה". וידועה השאלה: וכי כה גדול הוא עוון אי אמירת ברפת התורה, עד שנועשו ישראל בחיבון הארץ בעבורו?

אלא, מפרש המהדורא בתרא, שאלת "על מה אבדה הארץ" לא כונה כלפי חרבן הבית, כי אם על כך שאבדה מאדמת ארץ ישראל הברכה שבפרותיה, זו שעל שמה נקראה ארץ ישראל "נחלת צבי" (ירמיהו ג ט), לפי שהיתה ממחרת להוציא פרותיה, כצבי שהוא קל רגלים וממהר לרוץ (כתובת קיב א). ולפי שבפרשתנו מתנה התורה את הבטחת "ונתנה הארץ יבולה..." ב"אם בחקתי תלכו" - "שתהיו עמלים בתורה", למדו חכמים שפרענות זו באה על שלא עמלו תורה.

לכך כונו חכמים באמרו: "שלא ברכו בתורה תחלה", כלומר שיעזבו את יגיעת התורה וההתעסקות בה, שהיא עקר מעלתה, כפי שמתבאר מהלשון "לעסק בדברי תורה" שתקנו לומר בברכת התורה (מהדורא בתרא' בבא מציעא פח א).

בהיות הרבי בעל 'אבני גזר' מסוכטשוב אברך צעיר, הפטיר פעם חותנו השרף מקוצק לאביו רבי זאב נחום מבאיאלה: "בנך העלוי זכה לכח גדול בעבודת התפלה, מתירא אני פן יזיק הדבר לכח שכלו..."

הדברים היו כתמוהים בעיני אביו, עד שעמד האבני גזר עצמו והסבירם:

שעון יקר ערך היה ברשותי, נעזרתי בו כדי לנהל את זמני - בין תפלה ללמוד. פעם התקלקל השעון ועמד מלכת, וכיון שלא היה ברשותי הסכום הדרוש לתקונו, בכיתי לפני ה' שישע בידי, ומיד התקבלה תפילתי והשעון שב לפעל.

כיון שראיתי שתפילתי רצויה לפני הקדוש ברוך הוא, התחלתי לנהג כך גם בשעת למודי. בכל עת שהתקשיתי בלמוד הסגיה, התפילתי בדמעות שיאיר ה' את עיני ומיד התבהרו לי הדברים כנתינתם מסיני. משהבחין בכך חותני הקדוש, חשש פן ירפה הדבר את יגיעתי בתורה, שכן סבר כי את התורה יש לקנות ביגיעת השכל, וזהו החשש שהביע בפני מר אבי ('אביר הרועים' אות לו).

העוון הרצוי

"אף אני אלה עמם בקרי והבאתי אתם בארץ איביהם או אז יפגע לבכם הערל ואז ירצו את עונם" (כו מא)

הקשה רבי יוסף די שגוביא בנבנישתי, תלמיד האר"י הק':

הרי בפשטות פגנת הכתוב "ירצו את עונם", שיתרצה הקב"ה ויסלח להם על עוונם, ומדוע אם פן לא נאמר "ירצה את עונם"?

ובאר: אמרו חכמים (יומא פב) שהשב בתשובה מאהבה נעשים לו זדונותיו לזכיות. מעתה יש לפרש שאין כתוב זה מדבר בהתרצותו של מקום, אלא שלאחר שיקנע "לבכם הערל" ויחזרו בתשובה מאהבה, השבים עצמם ירצו ויחפצו בעונותיהם, שהרי נהפכו הם לזכיות (דובב שפתי ישנים' [איזמיר תלא]).

”אפלו הרב חדה”

את הספור הנפלא שלפניכם על כחה של תפלה ואמונה תמימה, ספר המוגיד רבי שלמה לוינשטיין לאחר שחזר מבקור בעיר מיאמי שבפלורידה:

אחד ממתפללי בית הכנסת שבו התפללתי בעת שהייתי במיאמי הוא רבי אריאל כהן, בעל תשובה בעברו, שעלה והתעלה עד שפיוס הוא תלמיד חכם יקר המקדיש שעות

הפרופסור הביט בו במבט עצוב ורציני ואמר: ”הטפול אינו קשה כלל. הוא נתן בזריקה חד פעמית ואינו גורם לתופעות לוואי רציניות. אולם במקרה שלכם... כנראה אחרנו את המועד. אלו היינו יודעים את התוצאות קודם לכן, אולי עוד אפשר היה להספיק לטפל, אך כעת איני רואה שום סכוי לכך. קשה לי לומר לכם את הדברים, אך אלו העבדות, אני מצטער...”

העיר מיאמי, פלורידה, ארצות הברית

האבחנה כללה גם הערכה מדאגה על העתיד: התסמנת הא עתידה לבוא לידי פטוי בעוד ועוד תחומים, ולפי הידוע עד היום בספרות הרפואית, הילדה לא תאריך ימים מעבר לשש או שבע שנים.

הבשורה הקשה נחתה על ההורים כרעם אדיר ומתנגלגל. המחשבה שהתינת המתווקה שהם מחזיקים בידיהם עתידה לעבר סבל כה רב ולבסוף ללכת לעולמה בגיל כה צעיר, שברה את לבם. מבטיהם עברו בבילה מזה לזה ולילדה האהובה, פשה מתקשים לעפל את המציאות הקשה.

הפרופסור שבדק אותה הביט בהם ואמר: ”יש פתרון אחד שאולי יועיל. יעילותו עדין אינה מוכחת לאורך זמן, משום שהוא אשר לשמוש רק לפני ארבעה שבועות על ידי משרד הבריאות האמריקאי, אולם בינתיים יש לו תוצאות מרשימות והחולים שהספיקו לקבל אותו בזמן הבריאו. הטפול נתן בזריקה חד פעמית.”

”ולמה שלא נתן אותו?” שאל הרב כהן. ”האם מדבר בטפול קשה במיוחד?”

הפרופסור הביט בו במבט עצוב ורציני ואמר: ”הטפול אינו קשה כלל. הוא נתן בזריקה חד פעמית ואינו גורם לתופעות לוואי רציניות. אולם במקרה שלכם... כנראה אחרנו את המועד. אלו היינו יודעים את התוצאות קודם לכן, אולי עוד אפשר היה להספיק לטפל, אך כעת איני רואה שום סכוי לכך. קשה לי לומר לכם את הדברים, אך אלו העבדות, אני מצטער...”

ההורים הכאובים תלו את עיניהם בפרופסור היושב מולם. הם בקשו להבין יותר, והרופא הוסיף והסביר: ”לטפול באמצעות הזריקה המדברת יש שתי מגבלות, ולצערי הרב שתיהן בעוכרינו: המגבלה הראשונה היא הגיל. הזריקה נתנת

עד גיל שנתיים בלבד, ובתכם מגיעה לגיל זה בעוד תשעה ימים בסך הכל. המגבלה השנייה היא שעלות התרופה גבוהה ביותר - שנים ורבע מיליון דולר! ולאנשים מן השורה אין שום אפשרות לגייס סכום כזה, בודאי לא בפרק זמן קצר כל כך.”

הוא עצר כדי לתת להורים זמן לקלט את משמעות דבריו. אולם הרב כהן נצל את דקת השתיקה והגיב: ”מדוע אתה אומר שאין פתרון? ודאי שיש פתרון! יש לי אבא עשיר.”

זיק של ענין נצת בעיני הפרופסור והוא התענין מיהו אביו. ר' אריאל הביט בעיניו

והשיב לו בבטחון: ”אבי הוא בורא העולם, הכל יכול”. תשובתו שנאמרה בלהט, מתוך בטחון מחלט בבוראו, לא הרשימה את הפרופסור שישב מולו. הוא העלה על פניו הבעת גחוק, והפטיר: ”טוב, אתה יכול להמשיך להאמין... אני פחות בענין הזה.”

על אף הכל, באמונתו של ר' אריאל לא נוצר אף סדק, שום בדל ערעור. הוא האמין בכך באמת ובתמים והחליט למצות את ההשתדלות בכל יכלתו, באמונה איתנה שה' הטוב יעשה את הנכון בעבורם.

ביום חמישי בערב נערכה בבית הכנסת תפלת רבים לרפואת התינת. הקהלה כלה אמרה פרקי תהלים בכונה והתאחדה בעניית אמן עצמית על בקשת ”מי שברך” שנאמרה לאחרים. לאחר מכן נעמדו ההורים מול המצלמות, ספרו את הספור של הילדה הקטנה ובקשו את עזרת הצבור להצלתה. הקריאה הופצה בקהל, ובו ברגע נפתחה מגבית בעבור הצלת הפעוטה. הלב לא יכול היה להשאיר אדיש ודבר המגבית הפה גלים והתפרסם. התרומות החלו לזרם ביום ששי. תחלה בטפטוף אטי, ואולם מרגע לרגע תפח זרם התרומות ועלה, עד שביום שלישי הפסקה המגבית לאחר שהשג היעד. החשבון עמד על שנים וחצי מיליון דולר! עשרים וארבעה אלף איש הרימו את תרומתם ונענו בשמחה לצו התורה ”לא תעמד על דם רעהו.”

ביום שלישי שב הרב כהן אל הפרופסור וברר בקצר רוח היכן תוכל הבת לקבל את הזריקה הגולית בהקדם האפשרי. הרופא הגיב בתדהמה: ”אתה רוצה לספר לי שהשגת את הסכום הדמיוני הזה? אתה בטוח שאתה לא חולם?”

האב הנהן בשלוה והפנה את אצבעו אל השמים. ”בקשתי מאבי הטוב שבשמים והוא שלח לי את כל הסכום. אפשר להתקדם”. הוא בקש שהזריקה תנתן לבתו ביום חמישי, שבו יחול יום היארצייט של האור החיים הקדוש, כדי שאכותו הגדולה תעמד לבתו והתרופה היקרה תפעל את פעלתה.

בקרו של יום חמישי זרח והגיע. הילדה הובאה לבית החולים בשעה מקדמת וקבלה את הזריקה. יומים אחר כך, בשבת, היא הגיעה לגיל שנתיים. באותה שבת נערך קדוש גדול בהודיה לקדוש ברוך הוא בבית הכנסת במיאמי ובו השתתפתה. הקהל כלו היה שתף לשמחה, וההתרגשות היתה עצומה. אכן כן, יש לאותו אברך אבא עשיר המלזה אותו ודואג לכל אשר יחסר לו!

’ומתוך האור’ פורים ח”ב עמ' קיח

ודוי שלא מהלכתו

"והתודו את עונם ואת עון אבתם במעלם אשר מעלו בי ואף אשר הלכו עמי בקרי: אף אני אלך עמם בקרי והבאתי אתם בארץ איביהם או אז יבנעו לבכם הערל ואז ירצו את עונם" (כו מ-מא)

אם "התודו את עונם", מפני מה ילך עמם הקדוש ברוך הוא "בקרי"?

ה'כלי יקר' מפרש שמכך שלא נאמר "והתודו את עונם ומעלם אשר מעלו", אלא "והתודו את עונם... במעלם", משמע שעם הודוי וההפכה בכך שהפגענות באה עליהם מחמת החטא, עדין עומדים הם "במעלם" ואין הם שבים בתשובה שלמה ועוזבים את החטא, ולפיכך אין ודוים מתקבל. וכפי שפסק הרמב"ם (תשובה ב ג): "כל המתודה בדברים ולא גמר בלבו לעזב, הרי זה דומה לטובל ושרץ בידו, שאין הטבילה מועלת לו עד

שישליך השרץ, וכן הוא אומר (משלי כח ג) 'ומודה ועזב ירחם'.

ה'פרדס יוסף' מוסיף ואומר כי ודוי מן השפה ולחוץ לא רק שאינו מועיל, אלא הוא חטא ועוון, ועליו אנו מתודים ביום הכפורים באמרנו: "על חטא שחטאנו לפניך בודוי פה" - בודוי הנאמר רק בפה, מבלי חרטה ועזיבת החטא.

באופן אחר באר רבי עזריה פיגו, בעל 'גדולי תרומה': עקר התשובה הוא שיכיר החוטא בגדל חטאו ולא ינסה להקל מחמתו ולתלותו בסבה כלשהי. כאשר אדם מסיר מעליו את מלא האשמה ותולה את חטאיו באחרים, חרטותו אינה פנה וממילא התשובה אינה משלמת ואינה מתקבלת. אף כאן נאמר: "והתודו את עונם ואת עון אבתם", שבודוים הם תולים את סבת חטאם באבותיהם שגרמו להם לשקע בחטא, ולפיכך אין הוא מתקבל

(בינה לעתים דרוש ז).

ואלו רבי יוסף שאול נתנזון מלבוב פרש על פי פסק הרמב"ם (שם ג) שאין די שיתחרט החוטא על העברות שעבר בפעל, אלא עליו אף "לחפש בדעות רעות שיש לו ולשוב מן הפעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההתול... ואלו העוונות קשים מאותן שיש בהן מעשה". כאן התחרטו המתודים רק על "מעלם אשר מעלו בי" - בפעל, מבלי להביע חרטה על חטאי הלב, ולפיכך לא התקבל ודוים.

האדמו"ר רבי יששכר דב מבעלז הסביר כי הודוי צריך להאמר בהכנעה ובשברון לב, ואלו כאן מעיד הפסוק שודוים נאמר בעזות פנים: "והתודו... במעלם אשר מעלו בי", באותה עזות שהיתה להם כאשר מעלו בי, ולפיכך לא התקבל (מכך אור הצפון קלא עמ' יט וירא תשס"ד).

גדלות ה' נפרת בהטלת מורא

"כי גדול ה' ומהלל מאוד ונורא הוא על כל אלהים"

בעל ה'כלי יקר' מפרש כי כונת פסוק זה ללמד שגדלותו של הקדוש ברוך הוא נפרת כאשר הוא מטיל מורא "על כל אלהים". כך היה בעת יציאת מצרים: אלילים של המצרים היה הטלה, אשר סמל בעיניהם את מזל טלה השולט בחדש ניסן, ממנו יראו ולו סגדו. בכך שצוה על ישראל לקחת להם טלה לקרבן הפסח בעשור לחדת שחל באותה שנה בשבת ולקשרו למטתם, ללא פחד ומורא מנקמת המצרים שנמנעה בנס (ראה טור או"ח תל א), הראה הקדוש ברוך הוא לעיני המצרים שאין ממש באלילים, וכך התגדל והתהלל שמו.

בזה מפרש בעל ה'כלי יקר' את מקור השם "שבת הגדול" שנתנו לשבת שלפני פסח: כיון שבשבת שלפני יציאת מצרים נודע "כי גדול ה' ומהלל מאוד", בכך שהטיל ה' מורא על אליל מצרים בצוותו לישראל לקחת שיה ולקשרו למטתם, הרי ראוי לקרא שבת זו "שבת הגדול" (עוללות אפרים' ח"ב מאמר ס).

ספר רבי מרדכי פריזל, תלמיד ה'חפץ חיים': כשלמדתי בישיבת ראדיו, פנה אלינו ה'חפץ חיים' יום אחד ואמר: "הן התפרסם שמחר יהיה לקוי חמה. מן הראוי אפוא שניצא מחר כלנו להתבונן בהתרחשות מפלאה זו". ואכן למחרת, בשעה היעודה, יצאנו כלנו לחזות בלקוי כשה'חפץ חיים' צועד בראש ואומר בהתרגשות "צריך לראות..."

עם סיום הלקוי חשבו התלמידים כי עתה יסביר ה'חפץ חיים' מדוע כה צפה לראות את הלקוי, ואולם כשראו שעומד הוא להפגס לחדרו, אזר אחד התלמידים אמצ, נגש אליו ושאלו על כך.

הסביר לו ה'חפץ חיים': "בכל הדורות ועד עצם היום הזה, רבים מגויי הארץ סוגדים לחמה ומתיחסים אליה כאליל. לפיכך קבע הקדוש ברוך הוא שמדי תקופה תלקה החמה, למען יראו הכל כי בריאה היא ככל הנבראים ואין עוד מלבדו. היתכן שלא נתרגש ונשמח במעמד שפזה וניצא כלנו לצפות בו?" (מאיר עיני ישראל' ח"א עמ' 533).

"צדיק שימד אמונים"

יהודי יקר!
הקדים גם אתה לבוא
לבית הכנסת, כדי
לענות אמן אחר ברכות
המתפללים.

השומע ברכות השובח מפי
המתפללים ועונה אחריהן אמן, זוכה
לעמוד במבטחה שקבעו חכמים: עניית
תשעים אמונים על ברכות מדי יום.

שו"ת הרמ"ע מפאנו ס' קט; 'מגן אברהם' ו ט

שישה אמנים כנגד שישה נכדים

בציון הקדוש, אחר שאמרתי את תפלת השל"ה ברב עם וברב רגש, התישבתי ופתחתי באקראי את ספר התהלים. התחלתי בקריאת הפרק הראשון שעלה לנגד עיני, והיה זה לא אחר מפרק מ"א המסתיים בפסוק: 'ברוך ה' אלוקי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן'.

ראיתי בכך אות משמים כי בחרתי להתחזק בדבר הנכון ביותר. אולם אם לא די בכך, כשהמשכתי לפרקים הבאים, מ"ב ומ"ג, הפתעתי לגלות כי הפסוק 'הוחילי לאלקים כי עוד אודנו ישועת פני', מופיע בהם לא פחות משלוש פעמים, כביכול נועדה הקריאה עבורי: להמשיך ליחל לאלקים, כי מבטח לי שעוד אֶזְכֶּה להודות על כך בקרוב כאשר אראה את הישועה בעיני.

העמקתי עוד להתבונן, וגליתי כי ראשי התבות 'כי עוד אודנו', וכן ראשי התבות 'אודנו ישועת פני', שניהם גם יחד עולים לגימטריה 'אמן'. פסוק זה כאמור נכתב שלוש פעמים, כשבכל פעם נרמזה בו אמן פעמים. ונמצא אם כן שהמלה אמן נרמזה בפרקים אלו לא פחות משש פעמים, פעמים בכל פסוק, כנגד ששת צאצאי, ובמלים שכל משמעותן היא הבטחה ברורה לישועה...

שבתי מטבריה כשתחושת רגע פושטת בכל גופי. בעיני רוחי כבר ראיתי כעין סימן משמים שבקרוב אֶזְכֶּה לחזות בשמחתם של כל ששת צאצאי הממתנים לישועה, ואכן... הלא-יאמן התרחש: במהלך הקיץ שלאחר מכן התקיימו שש שמחות-ארוסין בזו אחר זו, כשהאחרונה ביניהן התקיימה בערב ראש השנה. ברוך שומע תפלה".

רבי נפתלי, יהודי נכבד הזוכה לשמש בקדש כר"מ באחת הישיבות החשובות במרכז הארץ, זכה לראות בנסיים גלויים עקב התחזקותו בעניית אמן, ובמכתב ששלח למערכת העלון הוא משתף אותנו בהם:

"באותה תקופה השאתי בכבוד את בני האחרון, ובד בבד החלו ילדי הגדולים להשיא את צאצאיהם. מאז ועד היום הספקתי בחסד ה' להשתתף כסבא בלא מעט שמחות של נכדים ונינים, ועם כל זאת אני עדין לא מפסיק להתרגש ולהודות על חסדי ה' הגוברים עלי.

היה זה לפני שנים אחדות, כאשר נות ביתי עוררה את תשומת לבי לעבדה שבוין דפי סדורה הצטברה כבר רשימה של שישה צאצאים העומדים בגיל שדוּכִים, עליהם היא מתפללת בכל יום ויום שישו למצא את זיוגם.

שישה נכדים המצפים לזיוגם, זהו בהחלט ענין לתת עליו את הדעת. היות שהמעשה ארע בחדש ניסן, ובי"א בו חל יומא דהלולא של רבנו השל"ה הק', מי שתפלתו הנוצעת משמשת רבים בבקשתם על צאצאיהם, עלה בדעתי לשים פעמי לציון הקדוש שבטבריה, מקום הנוצדע כמסגל לתפלה על צאצאים, בפרט ביומא דהלולא, ולהעתיך שם בתפלה לישועת צאצאי.

במהלך הדרך הארכה עד לטבריה הרהרתי בדעתי, באיזו מצוה עלי להתחזק כדי להרבות זכיות לקבלת תפילתי באהבה וברצון, ולאחר מחשבה החלטתי להוסיף חזק במצוה שאותה חבבתי, מצות עניית אמן. כך, אם עד כה הייתי מקפיד לחזר אחר עניית אמן בעקר על ברכות השחר, החלטתי להוסיף ולחפש אחר עוד ועוד אמנים במהלך כל היום, ועל כלל הברכות. אומר ועושה, כבר במהלך הנסיעה הספקתי לשמע כמה ברכות ולענות אחריהן אמן...

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלולא

אמן פותחת שערים

בספרו 'שערי הישר' על תהלים דורש הרבי מליסקא כי הפסוק (תהלים קל ז) 'נפשי לה' משמרים לבקר שמרים לבקר" מרמז לשמירה הגדולה לה זוכה מי שמקפיד על עניית אמן בקול רם, ואלו דבריו:

אמרו חכמים (שבת קט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן, שנאמר (שעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמנים', אל תקרי 'שמר אמנים' אלא שאומרים אמן". ופרשו התוספות (שם ד"ה כל) ש"בכל כחו" פרושו בקול רם.

לאור זאת יש לפרש את הפסוק שלפנינו כך: המלה 'נפשי' היא כנוי לתפלה, ככתוב (שמואל א טו): 'ואשפך את נפשי לפני ה'". כשנחשב את ערך הגימטריה המלא של ארבע האותיות המרכיבות את השם אֶדְנוּת [אֶלֶף; דָּלֶת; נוּן; יוּד] תהיה התוצאה תרע"א [671], שהיא התרגום הארמי למלה 'שער'. לפי זה נתן לדרש את המלים 'נפשי לה' כמרמזות למלים 'תפלת שער', כלומר תפלה הפותחת שערים, הלא היא עניית אמן. על תפלה כזו מבטיח הכתוב, שהשומרים שתהיה שגורה על לשונם "לבקר" - ראשי תבות "לענות בקול רם", זוכים ל"שמרים לבקר" העומדים עליהם לשמרם בכל דרכיהם ולהצילם מכל צרה וצוקה ('שערי הישר' שם).

ה'שערי הישר' מליסקא

כ"ז באייר תש"ד

האדמו"ר רבי צבי הירש פרידלנדר מליסקא נולד בשנת תרל"ד לאביו הגדול רבי חיים מליסקא בעל הטל חיים, ונקרא על שם אביו אמו האדמו"ר הראשון לבית ליסקא, בעל האף פרי תבואה.

משחר נעוריו הלך בדרכי אבותיו הקדושים ועמל בתורה לילות כמים. בהגיעו לגיל שבע עשרה הסמוך להוראה על ידי גדולי הפוסקים בדורו. כבן עשרים ושש נבחר לכהן פאר כאב"ד בעיר גאון, שם יסד ישיבה ששמה יצא לתהלה ונהרו אליה תלמידים רבים.

בשנת תרס"ד, והוא רק בן שלושים שנה, הסתלק אביו האדמו"ר בעל הטל חיים, ורבי צבי הירש הכתר כממלא מקום אבותיו בהנהגת העדה וברבנות העיר ליסקא. שמו וגדלותו נתפרסמו בכל הארץ ואלפים נהרו להסתופף בצלו.

חבר כשלושים חברים נפלאים בכל מקצועות התורה, בהם חברים על התורה, על הש"ס ועל ארבעת חלקי שלחן ערוך. אולם רק ספרו 'שערי הישר' על תהלים, אותו הדפיס בחייו, נותר לפלטה.

כבן שבעים היה הרבי מליסקא בזמן שחדרו גיטותיו של הצורך הנאצי ימ"ש להונגריה ושלחו את היהודים למחנות המוות. נשמתו עלתה השמימה ביום כ"ז באייר תש"ד במשרפות אושוויץ. יחד עם שלשת בניו ורבים מנכדיו, ה"ד.

האדמו"ר רבי צבי הירש פרידלנדר מליסקא הי"ד